

KBO-Brabant: niemand tevreden met wetsvoorstel Voltooid leven

KBO-Brabant, zelfstandige seniorenvereniging van 125.000 leden, maakt de balans op van vier dialoogbijeenkomsten mét ouderen over het wetsvoorstel Voltooid leven van D66: zowel voor- als tegenstanders van zelfgekozen levensbeëindiging zijn ontevreden over het voorliggend wetsvoorstel.

Binnen de huidige wetgeving zijn er diverse medische mogelijkheden om het leven te beëindigen: afzien van behandeling, palliatieve zorg/sedatie, hulp bij zelfdoding en euthanasie. Een arts mág de hulpvraag weigeren en móet weigeren als geen sprake is van uitzichtloos en ondraaglijk (lichamelijk of psychisch) lijden. Het wetsvoorstel Voltooid leven van D66 gaat verder. Dit maakt hulp aan 75-plussers met een doodswens mogelijk zonder dat zij ernstig ziek zijn.

KBO-Brabant is over dit wetsvoorstel de dialoog aangegaan mét ouderen. De animo tot deelname onder ouderen was groot. Aan de vier dialoogbijeenkomsten in Gilze, Eindhoven, Veghel en Bergen op Zoom hebben ook de artsenfederatie KNMG, de vereniging van klinisch geriaters NVKG en de Universiteit voor Humanistiek inhoudelijk bijgedragen. Deelnemende ouderen bleken tamelijk eensgezind: het wetsvoorstel stigmatiseert en discrimineert naar leeftijd; er is in het wetsvoorstel geen aandacht voor de (soms impliciete) hulpvraag die voorafgaat aan de doodswens; het wetsvoorstel biedt nog steeds geen eigen regie aan hen die daarop gehoopt hadden; de maatschappelijke discussie over het wetsvoorstel is onvoldoende gevoerd.

Stigmatisering en leeftijdsdiscriminatie

In opdracht van het kabinet is in 2020 wetenschappelijk onderzoek gedaan onder ouderen vanaf 55 jaar (Perspectieven op ouderen met een doodswens zonder dat zij ernstig ziek zijn: de mensen en de cijfers, 2020, ZonMw). Hieruit blijkt dat een relatief kleine groep van 10.000 mensen van 55 jaar en ouder hun leven willen beëindigen, met of zonder hulp. Opvallende uitkomst is dat de wens tot zelfgekozen levensbeëindiging niet samenhangt met leeftijd. Er is slechts een lichte stijging met het klimmen van de jaren. Bovendien blijken de achtergronden van de doodswens bij 55- en 75-plussers vergelijkbaar. Waarom D66 in zijn wetsvoorstel de grens heeft gelegd bij mensen van 75 jaar en ouder is niet duidelijk, noch onderbouwd. Gevreesd wordt dan ook dat dit wetsvoorstel bijdraagt aan stigmatisering van ouderen en aan gevoelens onder ouderen zelf dat ze overbodig zijn. Gevoelens die er toch al zijn door alle senioronvriendelijke maatregelen van de afgelopen tien jaar, zoals sluiting van verzorgingshuizen, bezuinigingen op de thuiszorg, het niet indexeren en/of korten van aanvullende pensioenen. Tenslotte lijkt het wetsvoorstel in strijd met de grondwet. Wij achten het dan ook vanzelfsprekend dat D66 het advies van de Raad van State over het wetsvoorstel zo spoedig mogelijk openbaar maakt, teneinde een goede discussie te kunnen voeren en onnodige onrust te vermijden.

De (soms impliciete) hulpvraag die voorafgaat aan de doodswens

Opvallende uitkomst uit het onderzoek is ook dat een wens tot levensbeëindiging zelden zwart-wit en onveranderlijk is. Bovendien blijken de achtergronden van de doodswens bij 55- en 75-plussers vergelijkbaar: verlies van zingeving, eenzaamheid, financiële schulden, tekortschietende (mantel)zorg, vrees een ander tot last te zijn. Deelnemers aan de dialoogbijeenkomsten zijn unaniem van mening dat er een taak ligt voor naasten, voor de samenleving, voor de overheid, en in geval van ouderen ook voor seniorenverenigingen zoals KBO-Brabant in de hulpvraag die voorafgaat aan de doodswens van mensen. Wat hebben ze echt nodig? Hoe kunnen we het leven voor hen weer waardevol maken, alvorens ze een pil te verstrekken?

Nog steeds geen eigen regie

Veel deelnemers aan de dialoogbijeenkomsten gaven aan de eigen regie over het leven belangrijk te vinden. Op grond van het wetsvoorstel komen alleen mensen vanaf 75 jaar die hun leven voltooid achten in aanmerking voor hulp bij zelfdoding. Maar ook dan uitsluitend nadat toetsingsgesprekken hebben plaatsgevonden met een zogenaamde levensindebegeleider én nadat diens bevindingen door een tweede begeleider zijn geaccordeerd. Het beroepsprofiel van deze hulpverleners wordt in de wet niet nader uitgewerkt. Het lijkt erop dat een BIG-registratie volstaat. Kortom: voor veel senioren gaat het wetsvoorstel Voltooid leven veel te ver, voor sommigen niet ver genoeg.

Maatschappelijke discussie nodig

Over het onderwerp voltooid leven valt nog veel te discussiëren. Tot dusverre heeft het debat zich vooral in politieke, medisch-ethische en wetenschappelijke kringen afgespeeld. Uit de dialoogbijeenkomsten die KBO-Brabant deze maand mét ouderen heeft gehouden, blijkt dat hun gedachten en wensen onvoldoende zijn gehoord. Concluderend stellen we vast dat het wetsvoorstel van D66 onvoldragen, onevenwichtig en naar onze overtuiging juridisch niet houdbaar is.

Voetnoot voor de pers:

KBO-Brabant is een zelfstandige seniorenvereniging van circa 125.000 leden en 284 lokale Afdelingen. De KBO werd meer dan 70 jaar geleden in Brabant opgericht en KBO-Brabant behoort tot de drie grootste seniorenverenigingen in Nederland.

Voor meer informatie over deze open brief aan de Tweede Kamer kunt u contact opnemen met Leo Bisschops, voorzitter KBO-Brabant, lgmbisschops@gmail.com, 06 51 55 85 88